Warszawa, dnia 15 stycznia 2016 r.

RZĄDOWE CENTRUM LEGISLACJI
DEPARTAMENT POSTĘPOWAŃ PRZED
TRYBUNAŁEM KONSTYTUCYJNYM

RCL.DPTK.590.3/2016

INFORMACJA O WYROKU

TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO

Z DNIA 10 GRUDNIA 2014 R. O SYGN. AKT K 52/13[1)]

I. Problem prawny.

Zaskarżono **art. 34 ust. 1 i 3 oraz art. 35 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt** (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002, z późn. zm.; dalej: ustawa o ochronie zwierząt), w zakresie w jakim nie zezwalają na poddawanie zwierząt szczególnym sposobom uboju, przewidzianym przez obrządki religijne związków wyznaniowych o uregulowanej sytuacji prawnej i przewidują odpowiedzialność karną osoby dokonującej uboju w taki szczególny sposób. Ponadto przedmiotem kontroli uczyniono **art. 34 ust. 1 i 3 w związku z art. 6 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt**, w zakresie w jakim wśród okoliczności uzasadniających dopuszczalność uboju zwierząt kręgowych bez ich uprzedniego ogłuszenia nie wyliczają szczególnych sposobów uboju zwierząt przewidzianych przez obrządki religijne związków wyznaniowych o uregulowanej sytuacji prawnej.

Istotę problemu konstytucyjnego w niniejszej sprawie stanowiło pytanie, czy w świetle wolności religii (wyznania), gwarantowanej przez art. 53 Konstytucji i art. 9 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, dopuszczalny jest obwarowany sankcjami karnymi bezwzględny zakaz uboju zwierząt według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne.

II. Wzorzec kontroli.

Art. 53 ust. 1, 2 i 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w związku z art. 9 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie

---

[1)] Sentencja została ogłoszona dnia 12 grudnia 2014 r. w Dz. U. poz. 1794.

dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2.

III. Treść orzeczenia.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że:

1) art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2013 r. poz. 856) w zakresie, w jakim nie zezwala na poddawanie zwierząt ubojowi w ubojni (rzeźni) według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne **jest niezgodny** z art. 53 ust. 1, 2 i 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w związku z art. 9 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności;
2) art. 35 ust. 1 i 4 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim przewiduje odpowiedzialność karną za poddawanie zwierząt ubojowi w ubojni (rzeźni) według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne, **jest niezgodny** z art. 53 ust. 1, 2 i 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w związku z art. 9 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Trybunał Konstytucyjny uznał zatem, że zakazanie uboju zwierząt według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne, w celu uzyskania dozwolonego pożywienia, stanowi ograniczenie wolności religii wynikającej z art. 53 ust. 1 i 2 Konstytucji oraz art. 9 EKPCz. Natomiast oceniając konstytucyjność limitacji tej wolności, Trybunał zauważył, że zakaz uboju rytualnego nie znajduje oparcia w żadnej z wartości wymienionej w art. 53 ust. 5 Konstytucji. Ustawodawca bowiem, wprowadzając przepisy stanowiące przedmiot kontroli w niniejszej sprawie, nie chroni bezpieczeństwa państwa, porządku publicznego, zdrowia, moralności, ani wolności i praw innych osób. Jako *ratio legis* zakazu uboju rytualnego, Trybunał wskazał „ochronę dobrostanu zwierząt gospodarskich", który jako wartość limitująca wolność religii – zgodnie z orzeczeniem TK – nie znajduje oparcia w Konstytucji. Z tych względów Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności przedmiotu kontroli z art. 53 ust. 1, 2 i 5 Konstytucji w związku z art. 9 EKPCz.

W związku z powyższym, wskutek wejścia w życie wyroku TK, dopuszczalne jest poddawanie zwierząt ubojowi w rzeźni (ubojni) według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne na podstawie art. 4 ust. 4 rozporządzenia Rady nr 1099/2009 w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania. Ponadto ubój rytualny dokonany zgodnie z właściwymi przepisami nie jest już zagrożony sankcją karną.

Kwestionowany przepis w zakresie wskazanym w sentencji orzeczenia utracił moc obowiązującą z dniem ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw, tj. z dniem 12 grudnia 2014 r.

IV. Wskazówki dla prawodawcy.

Wykonanie orzeczenia TK powinno polegać na wprowadzeniu wyjątku od bezwzględnego zakazu uśmiercania zwierząt gospodarskich bez uprzedniego pozbawienia ich świadomości, w takim zakresie, aby umożliwić praktykowanie uboju rytualnego wyznawcom odpowiednich wyznań oraz zapewnić im dostęp do mięsa koszernego. W granicach swobody ustawodawcy dalej pozostają kwestie finalnego przeznaczenia mięsa pochodzącego z uboju rytualnego, w tym ewentualne ograniczenie skali tego uboju, łącznie z eksportem.

Ponadto Trybunał zauważył, że na ustawodawcy spoczywa, wynikający z art. 2 Konstytucji, obowiązek dostosowania przepisów ustawy o ochronie zwierząt (łącznie z terminologią) do bezpośrednio stosowanego rozporządzenia Rady nr 1099/2009. W związku z tym Trybunał Konstytucyjny uznał również za niezbędne zasygnalizowanie konieczności podjęcia niezwłocznych działań legislacyjnych w tym zakresie.

Joanna Knapińska
Dyrektor
Departamentu Postępowań przed Trybunałem
Konstytucyjnym
w Rządowym Centrum Legislacji

/-podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym
weryfikowanym przy pomocy ważnego
kwalifikowanego certyfikatu/